

Till:
Region Norrbotten
Avd. för regional utveckling
Kultur och utbildning
971 89 Luleå
kultur@norrbotten.se

Stockholm 15 september 2017

KLYS synpunkter på remissversionen av den regionala kulturplanen för Norrbottens län 2018-2021 (Dnr: 2340-17)

KLYS har tagit del av Region Norrbottens förslag till kulturplan för perioden 2018-2021 och vill för de yrkesverksamma kulturskaparnas räkning härmed lämna följande yttrande. Varje avsnitt i detta yttrande avslutas med rubriken "KLYS kommentar och förslag", där vi sammanfattar våra synpunkter och förslag till korrigeringar eller kompletteringar.

1 Inledning

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 14 medlemsorganisationer ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, dramatiker, journalister, bildkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t ex kulturpolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet.

KLYS utgör en samlad röst för Sveriges kulturskapare i den nationella kulturpolitiken. Samverkansmodellens inträde i den svenska kulturpolitiken har, förutom ett nytt sätt att fördela statliga bidrag till regional kulturverksamhet, inneburit en etablering av en ny kulturpolitisk karta där samverkan och dialog på alla plan är satt i fokus: mellan stat, region och kommun och där också det professionella kulturlivet och civilsamhället ska delta i dialogen.

Enligt förordningen ska de regionala kulturplanerna tas fram "efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället". Att använda sig av professionella kulturskapare som experter på sitt konstområde är ett utmärkt sätt att ta tillvara de professionella kulturskaparnas regionala erfarenheter, att utveckla diskussionen om kulturskaparnas villkor och att formulera en regional konstnärspolitik.

Formen för samråd väljer regionen själv. KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form, dvs. att det finns en kontinuitet och långsiktiga strategier för att involvera professionella kulturskapare i dialog runt kulturplanens framtagande, genomförande och uppföljning. Vi har nyligen kartlagt det regionala kulturskaparsamarbetsarbetet i landet och ska under hösten 2017 presentera en samrådsguide med rekommendationer för samrådsarbetet i regionerna. KLYS verkar också för att samråden, där yrkesverksamma kulturskapare bidrar som experter, arvoderas. Vi har för ändamålet tagit fram särskilda arvodesrekommendationer i samarbete med våra medlemsorganisationer. Arvodesrekommendationerna ses nu över och nya kommer att presenteras inför 2018.

Bland KLYS viktigaste frågor, som även gäller arbetet med regionala kulturplaner och samverkansmodellen, är att principen om armlängds avstånd används och värnas. Denna princip har skapats för att konsten ska kunna stå fri från politiska viljor, och är av yttersta vikt för att konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas och att demokratiska samtal ska kunna ske i samhället. Enligt principen ska konstnärliga och kvalitativa bedömningar inte göras av den politiska sfären utan av sakkunniga ämnesexperter, yrkesverksamma kulturskapare och konstnärliga ledare, t.ex. i särskilda referensgrupper och bedömningskommittéer. KLYS bevakar också hur konstnärlig kvalitet och utveckling får utrymme, hur mångfalden inom kulturen främjas samt balansen mellan kultur- och aspektpolitik av olika slag.

Här nedan följer en sammanfattning av KLYS mest centrala bevakningsområden, när det gäller regionala kulturplaner och regional kultur- och konstnärspolitik:

Grundläggande värden

- Hur bevakar kulturplanen kulturens egenvärde och balansen mot aspektpolitik?
- Bidrar den här satsningen till konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?
- Hur arbetar regionen med att främja mångfald inom kulturen?

Kulturskapares villkor

- Vilka förutsättningar behövs för att professionella kulturskapare inom alla konstområden ska kunna verka i regionen? Hur formuleras regional konstnärspolitik i regionen?
- Vilka målsättningar formulerar regionen utifrån betydelsen av rimliga avtal och ersättningar till kulturskapare för deras arbete?
- Hur kan regionalt verksamma kulturskapare stödjas med kompetensutveckling och vidareutbildning? Hur kan man på andra sätt stödja de yrkesverksamma som vill utvecklas och vara kvar i regionen?
- Hur diskuterar och synliggör regionen skillnaden i villkor mellan yrkesutövande och ideella utövare?
- Vilka stödfunktioner finns för professionella kulturskapares företagande i regionen?
- På vilka sätt kan regionen och dess kommuner integrera kulturskapare som självklar samarbetspart?

Kulturell infrastruktur

- Hur ser utbudet ut av lokaler för mötesplatser och arbetsplatser i regionen? D.v.s. replokaler/verkstäder/träningslokaler/inspelningsstudios m m. Vad kan byggas ut, förstärkas lokalt och/eller regionalt?
- Vilken strategi formulerar regionen i sin kulturplan angående samspelet mellan institutioner och det fria kulturlivet?
- Vilka regionöverskridande verksamheter finns och vad har regionen för utvecklingsmål för dessa?
- Hur planerar regionen att arbeta med och utveckla nationella och internationella samarbeten?

2 Generella utgångspunkter och kulturplanens disposition

Norrbottnens län har ca 250 000 invånare och omfattar 14 kommuner. Länet är till ytan väldigt stort med mycket glesbygd och stora geografiska avstånd, vilket är resurskrävande när det gäller att upprätthålla den kulturella infrastrukturen. Största städer är Luleå och Piteå. Denna kulturplan är Region Norrbottens tredje inom ramen för kultursamverkansmodellen. Planen är tänkt att gälla i fyra år; från 1 januari 2018 till 31 december 2021. Den är formulerad som en sk masterplan som avser att behandla regionens kulturområde i stort och även bl.a. kortfattat redogöra för kommunernas kulturella verksamheter.

KLYS kommentar och förslag:

KLYS uppfattar denna kulturplan som en av de bättre vi tagit del av på mycket länge. Dokumentet är omfattande men redovisningen är väldisponerad och lättillgänglig i sak. Planens disposition följer i stort sett normen för regionala kulturplaner. Innehållsförteckningen är detaljerad, men lättorienterad.

- Avsnittet "Regionalt fokus – stärkt kulturell infrastruktur" och dess underavsnitt saknas i innehållsförteckningen.
- Mer logiskt att samla teater, dans och musik som underrubriker i ett samlat scenkonstavsnitt.
- Avsnittet om bibliotek och läs- och litteraturfrämjande verksamhet kan delas upp i två olika avsnitt för att tydliggöra det specifika arbetet med litteratur som konstform.
- Planen saknar skrivningar om bl.a. ny dramatik, foto, design, arkitektur, nycirkus och dataspel, vilket flera andra regioner lyfter specifikt i sina kulturplaner nuförtiden, även om områdena inte formellt ingår i samverkansmodellen. Kanske är några av områdena tänkta att ingå i vissa utvecklingsinsatser och kan läggas till i befintliga skrivningar i planens slutversion?

3 Begrepp och definitioner

KONSTNÄR OCH PROFESSIONELL KULTURSKAPARE

KLYS förespråkar överlag begreppet "professionell kulturskapare" för att beteckna konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden; såväl fritt verksamma, som institutionsanställda och kombinatorer. Vidare förespråkar KLYS, liksom Konstnärsnämnden, att begreppet konstnär används för att beteckna verksamma inom alla konstområden, och inte endast i betydelsen bild- och formkonstnär, så som görs nu i planens bild- och formavsnittet. Det vore på sin plats att i planens skrivningar om bild- och formområdet specificera begreppet konstnär utifrån vilket konstområde det handlar om, och för tydlighetens skull i stället genomgående skriva ut om det handlar om just bild- och formkonstnärer, precis som man använder sig av t.ex. begreppet "professionella danskonstnärer" (s.36). Begreppet "konst och hantverk" (s.7) bör bytas ut mot "bild- och formkonst".

Det är för övrigt positivt att Region Norrbotten i alla skrivningar om kulturskapare helt utelämnat begreppet "fri professionell kulturskapare", vilket många andra regioner fortsätter använda på ett i våra ögon felaktigt vis, då det implicerar att det skulle finnas "ofria" kulturskapare. Det är något helt annat att tala om *det fria kulturlivet* vid sidan av kulturinstitutioner, och detta anmärker vi inte på.

BEGREPPSANVÄNDNINGEN ÄR INKONSEKVENT

Vi välkomnar att regionen mestadels är tydlig med att påpeka när skrivningarna handlar om professionella kulturskapare, och när det gäller amatörer eller ideell kulturverksamhet. Dock måste vi anmärka på att begreppsanvändningen i planen är inkonsekvent. Det är förvirrande med den brokiga blandningen av epitet för att beteckna de professionella kulturskaparna, ibland blir det dessutom kaka på kaka som t.ex. "konstnärer och kulturarbetare" (s.16), "konstnärer och kulturskapare" (s.23) och "konstnärer samt kulturutövare" (s.63). Här hoppas vi att regionen blir mer konsekvent och renodlar sin terminologi i planens slutversion. Fler exempel på begreppsblandning i planen är: "enskilda aktörer" (s.11), "konstnärer" (s.11), "enskilda kulturskapare" (s.11, 54), "professionella kulturutövare" (s.15), "kulturella näringsidkare" (s.20), "det professionella konstlivet" (s.20), "professionell utövare" (s.32), "enskilda kulturarbetare" (s.63) samt enbart "professionella" (s.62).

Som ytterligare exempel på att det blir problematiskt för läsaren är när regionen i avsnitten om fristäder resp. konstnärresidens (s.23-24) använder ordet "konstnär" konstområdesövergripande (vilket KLYS som sagt förespråkar), och i andra delar av planen *också* använder "konstnär" syftande *enbart* på bild- och formkonstnärer.

BEGREPPET SEMIPROFESSIONELL BÖR STRYKAS

Ett flagrant undantag från den i planen i övrigt tydliga uppdelningen mellan professionella och amatörer är i musikavsnittet på sidan 51 där vi finner begreppet "semiprofessionella musiker". KLYS motsätter sig bestämt användningen av detta begrepp i en regional kulturplan. Antingen är man professionell eller inte. Däremot kan det vara skillnad i anställningsgrad. Vi understryker att allt yrkesutövande i sig utförs på professionell basis, och allt övrigt utövande är på amatörbasis. Några gråskalor finns inte här och ska enligt vår mening inte konstrueras begreppsligt i kulturplanen.

KULTURELL MÅNGFALD

Det är bra att kulturplanen har ett särskilt avsnitt som lyfter mångfald (sid 9), men vi saknar i planen, utöver att begreppet nämns i stycket om temaår kulturarv (s.12), redogörelser för kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen under planperioden. KLYS hoppas att den färdiga versionen av kulturplanen kompletteras med beskrivningar av hur regionen vill främja kulturell mångfald i praktiken. Jämför Unescos konvention till skydd för kulturell mångfald, som Sverige och EU anslutit sig till, och som också har bäring på den regionala nivån.

KONSTENS EGENVÄRDE OCH KVALITET

Begreppet konstnärlig frihet nämns på sidan 8 utan att problematiseras eller definieras. Vi saknar också i sammanhanget specifika redogörelser för konstens/kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet. Det vore bra med ett kortare avsnitt i planen om regionens syn på begreppen i sig. Se vidare i avsnitt 6 nedan.

KLYS kommentar och förslag:

- Specificera begreppet konstnär utifrån vilket konstområde det handlar om; skriv genomgående om det handlar om just bild- och formkonstnärer, precis som man använder sig av t.ex. begreppet "professionella danskonstnärer" (s.36).
- Byt ut begreppet "konst och hantverk" på sidan 7 mot "bild- och formkonst".
- Renodla den nu inkonsekventa begreppsanvändningen i planen när det gäller professionella kulturskapare överlag.
- Stryk begreppet "semiprofessionell" på sidan 51. Antingen är man professionell eller inte.
- Komplettera med korrekt redogörelse för begreppet "kulturell mångfald" och hur regionen vill främja kulturell mångfald i praktiken.
- Definiera begreppet konstnärlig frihet på sidan 8.
- Komplettera med redogörelser för konstens/kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet; gärna i ett specifikt avsnitt. Jfr avsnitt 6 nedan.

4 Samråd med professionella kulturskapare

KLYS välkomnar att Region Norrbotten sedan något år tillbaka har en formaliserad konstområdesövergripande samrådsgrupp med representanter för det professionella kulturlivet i regionen. Vi tycker att detta borde nämnas i kulturplanen. Förslagsvis i ett specifikt avsnitt om de professionella kulturskaparna (läs mer om vårt förslag i avsnitt 6 nedan).

Det är bra att dialogmöten lyfts i planens avsnitt om processen för kulturplanen (sid 62), men KLYS skulle gärna i kulturplanen få redogörelser om tillvägagångssätt, antal möten och representationen för konstområdena på mötena. Det vore även bra att nämna att deltagarna erbjuds arvode.

Om Region Norrbotten på sikt avser att göra förändringar i samrådsprocessen med professionella kulturskapare står KLYS gärna till kulturförvaltningens tjänst med stöd, samråd och rådgivning. Vi kommer, som nämns inledningsvis, under hösten 2017 att presentera en samrådsguide för både kulturskapare och tjänstemän med rekommendationer om hur ett regionalt kulturskaparsamråd bör se ut och vad dess arbete och funktioner bör omfatta.

Generellt när det gäller regionala kulturskaparråd vill vi understryka att det är viktigt att samrådet omfattar både kulturskapare från det fria kulturlivet och anställda vid kulturinstitutioner i länet (samrådet kan naturligtvis också omfatta sådana kulturskapare som kombinerar anställningar vid institutioner med egenföretagande). Det är olyckligt om de institutionsanställda kulturskaparnas erfarenheter och synpunkter inte skulle komma fram på grund av obalans i representationen i kulturskapardialogerna, dvs. om vissa kulturskapare i länet får egen direktrepresentation och dialog, medan institutionsanställda, oavsett anställningsform, kanske bara representeras kollektivt via någon person på ledningsnivå. KLYS understryker vikten av att regionen beaktar denna problematik och agerar för att lyfta *alla* de professionellt verksamma kulturskaparnas röster och perspektiv i länet, oavsett deras anställnings-/verksamhetsform och institutionskoppling.

KLYS kommentar och förslag:

- Nämn i planen att regionen har en formaliserad samrådsgrupp med representanter för det professionella kulturlivet. Förslagsvis i ett specifikt avsnitt om de professionella kulturskaparna (jfr vårt förslag i avsnitt 6).
- Redogör för det professionella kulturlivets dialogmöten i planen (jfr s. 62); om tillvägagångssätt, antal möten, representation för konstområden på mötena, att deltagarna arvoderas.
- Lyft i samråden *alla* de professionellt verksamma kulturskaparnas röster och perspektiv i länet, oavsett deras anställnings-/verksamhetsform och institutionskoppling.

5 Kulturpolitiska utgångspunkter och mål

Region Norrbotten har en vision som är vägledande för all politiskt styrd verksamhet: "Tillsammans för Norrbotten – bästa livet, bästa hälsan." Regionfullmäktige styr med en 3-årig strategisk plan som grund. Den kommande strategiska planen gäller samma period som kulturplanen, 2018-2021, och utgår från de fem perspektiven medborgare, verksamhet, kunskap och förnyelse, medarbetare och ekonomi. Tillsammans med regionens kommuner och andra regionala aktörer beslutar regionfullmäktige om den längre regionala utvecklingsstrategin (RUS). Nuvarande RUS gäller för 2010-2020, och arbete pågår 2017-2019 för framtagande av en ny RUS för 2020-2030.

REGIONENS KULTURPOLITISKA INRIKTNING

KLYS sympatiserar med hur regionen i sin plan formulerar sin kulturpolitiska inriktning och utgår från de nationella kulturpolitiska målen; bl.a. att "kulturen är en dynamisk och obunden kraft med yttrandefriheten som grund". Vi tycker också det är bra skrivet att det i Norrbotten finns "förutsättningar för konstnärligt skapande som utforskar nya områden, överskrider gränser och synliggör olika aspekter av vår tillvaro". Vidare välkomnar vi att regionen lyfter fram attraktivitet och delaktighet; ett "brett kulturutbud" och "stort livsutrymme". Vi saknar dock, och hoppas dessa skrivningar kompletteras med text som poängterar vikten av konstnärlig kvalitet och utveckling, samt kulturskaparnas roll i kulturlivet.

Det är bra att det påpekas att planen ska revideras årligen, och vi efterlyser skrivningar som upplyser läsaren om den även årligen ska kompletteras med konkreta handlingsplaner på förvaltningsnivå. Vi vill understryka att kulturplanen, oavsett revideringar och ev. handlingsplaner, skulle tjäna på att somliga utvecklingsinsatser specificerades något mer.

REGIONENS GEOGRAFI OCH KOMMUNER

Norrbottens kulturplan är som sagt formulerad som en sk masterplan. Den behandlar regionens kulturområde i stort och specificerar kommunernas roll i kulturlivet och deras kulturella verksamheter. I kulturplanen redogör regionen också ingående för de geografiska och befolkningsmässiga förutsättningarna. Det konstateras att utmaningarna är avsevärda för kulturlivet och ställer särskilda krav för att den kulturella infrastrukturen ska fungera tillfredsställande. Som särskilt regionalt fokus under planperioden lyfter därför regionen arbetet för att stärka den kulturella infrastrukturen i stort. KLYS välkomnar detta men har några synpunkter som står nedan i avsnitt 6.

Avstånden är stora och kommunernas engagemang olika. Av Norrbottens fjorton kommuner är det idag nio stycken som har eller är på gång med en egen kommunal kulturplan. Regionen har som ett mål under kulturplaneperioden 2018-2021 att ta fram överenskommelser för gemensamma kulturella utvecklingsinsatser med alla kommunerna. KLYS ser självfallet positivt på detta, men hoppas att processerna når resultat snabbare och inte behöver ta så lång tid som upp till fyra år.

KONSTENS EGENVÄRDE OCH KVALITETSBEGREPPE

Det blir oklart för KLYS hur regionen under kommande planperiod avser att arbeta när det gäller det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" inom *samtliga* konstområden, och om regionen har någon uttalad policy kring konstnärlig kvalitet. Vi välkomnar att kvalitetsbegreppet lyfts på flera ställen i kulturplanen, men det blir väldigt sporadiskt och utan en klar linje i saken.

Som vi nämner ovan i avsnitt 3 skulle kulturplanen tjäna på att förses med en specifik redogörelse för hur regionen ser på begreppet konstnärlig kvalitet, och hur man avser att arbeta under planperioden för att värna om den och upprätthålla en hög nivå på länets kulturliv. Vi ser helst att regionen kompletterar kulturplanen med ett eget, längre avsnitt om konstens egenvärde med utförligare resonemang kring regionens syn på kultur, konstnärligt skapande och kvalitet.

ARMLÄNGDS AVSTÅND

Det är positivt att Region Norrbotten så tydligt lyfter principen om armlängds avstånd i sin kulturplan (s.8). Det vore önskvärt med en något utförligare redogörelse för hur regionen arbetar under planperioden för att upprätthålla principen, och om den i viss mån även omfattar tjänstemannanivån i länet, och i så fall hur. Här kan det vara på sin plats med skrivningar om särskilda referenspersoner med expertkunskap avses tas in vid behov för vissa bedömningar av projektstöd, eller inte.

KLYS kommentar och förslag:

- Komplettera planen med text som poängterar vikten av konstnärlig kvalitet och utveckling, samt kulturskaparnas roll i kulturlivet.
- Komplettera med skrivningar som upplyser läsaren om att planen årligen ska kompletteras med konkreta handlingsplaner på förvaltningsnivå.
- Specificera och konkretisera somliga utvecklingsinsatser mer (oavsett kommande handlingsplaner).
- Önskvärt att överenskommelser med kommunerna för gemensamma kulturella utvecklingsinsatser når resultat snabbare och inte tar så lång tid som upp till fyra år.
- Komplettera planen med en specifik redogörelse för hur regionen ser på begreppet konstnärlig kvalitet och konstens egenvärde, och hur man avser att arbeta under planperioden för att värna om detta och upprätthålla en hög nivå på länets kulturliv. (Jfr i avsnitt 3 ovan)
- Önskvärt med utförligare redogörelse för hur regionen arbetar med principen om armlängds avstånd; om även tjänstemannanivån omfattas; om särskilda referenspersoner tas in för vissa bedömningar av projektstöd.

6 Kulturskarpares villkor och regional konstnärspolitik

KLYS ser rent konstnärspolitiskt mycket positivt på Region Norrbottens kulturplan. Detta är en plan som i mångt och mycket är bland de bättre planer vi läst på länge när det gäller yrkesperspektiv på de regionala kulturverksamheterna. Regionen visar på en medvetenhet kring de olika nivåerna och aktörerna i kulturlivet och kulturpolitiken, och hur dessa nivåer samspelar med varandra. Vikten av regional och kommunal samverkan lyfts i planperiodens fokusområde. Vi värdesätter att planen lyfter de professionella kulturskaparnas villkor i flera olika sammanhang och väger konstnärliga och instrumentella aspekter mot varandra.

Planen skulle emellertid tjäna på att ännu tydligare än nu göra åtskillnad mellan yrkesverksamma och amatörer, och lyfta de professionella kulturskaparna som kollektiv i ett konstområdesövergripande separat avsnitt, som redogör för regionens konstnärspolitiska insatser och dialogarbete när det gäller de yrkesverksamma specifikt i Norrbotten. I ett sådant avsnitt skulle regionen kunna tydliggöra sin syn på konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till principen om armlängds avstånd.

Allmänt i kulturplanen berörs behovet av att inkludera och integrera nyanlända invånare i länets kommuner. Däremot saknas ambitionen att hitta, identifiera och aktivera professionella kulturskapare bland de nyanlända. Det behöver inte stå i kontrast till att stärka de nationella minoriteterna, vilket är en uttalad ambition i kulturplanen, utan snarare kan det bli ett sätt att berika och vitaminisera den norrbottniska mångfalden av kultur.

REGIONALT FOKUS – STÄRKT KULTURELL INFRASTRUKTUR

KLYS välkomnar att Region Norrbotten lyfter den kulturella infrastrukturen som fokusområde för det regionala kulturarbetet 2018-2021. Vi ser mycket positivt på planens överskådliga, pedagogiska och ingående redogörelser för olika aspekter på infrastruktur på kulturområdet.

Vi önskar att utvecklingsinsatserna på sidan 14 kompletteras med en som handlar om kartläggning av det professionella kulturlivets aktörer och kulturskapare i länet.

KARTLÄGGNING AV KULTURLIVET

KLYS rekommenderar regionen att under planperioden utförligt kartlägga länets professionella kulturliv (som ju är i ständig förändring); göra en översikt över vilka kulturskapare som är yrkesverksamma inom varje konststart och knutna till de olika kulturinstitutionerna, samt under vilka villkor de utför sina uppdrag och anställningar. En sådan kartläggning bör vara ett levande dokument att återkommande uppdatera för att skapa en god grund för en väl förankrad och utvecklad regional konstnärspolitik, som inger förtroende hos alla inblandade parter. Vi föreslår som sagt att detta läggs till som en utvecklingsinsats i ett kompletterande avsnitt om de professionella kulturskaparna, eller bland insatserna på sidan 14 i avsnittet om planens fokusområde. Denna kartläggning bör naturligtvis jämkas med en eventuell kartläggning av regionens kulturella och kreativa näringar, som nämns på sidan 20.

KOMPETENSUTVECKLING

Bra att kompetensutveckling lyfts på vissa ställen i planen, men det blir sporadiskt för läsaren då det saknas ett samlat avsnitt i ämnet. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att skrivningar om kompetensutveckling är så få i avsnitten om dans och musik, och att det helt saknas skrivningar om det i teateravsnittet. Eftersom kulturell infrastruktur är ett fokusområde borde kompetensutveckling för regionens professionella kulturskapare vara ett självklart underavsnitt i fokusavsnittet på sidorna 11-14. Vi hoppas att kulturplanens slutversion kompletteras med detta, alternativt att ämnet lyfts i ett kompletterande specifikt avsnitt om professionella kulturskapare.

SAMSPEL PROFESSIONELLA OCH IDEELLA

I avsnittet om civilsamhället (s.13) påpekas att "Samarbete och samspel mellan professionell och ideell kulturverksamhet är viktigt för ett levande kulturliv i Norrbotten". Och att det är "avgörande för Norrbottens kulturliv med mixen av olika kulturföreningar och kulturinstitutioner". Vi skulle gärna se ett utvecklat resonemang kring dessa påståenden, och en beskrivning av hur regionens kulturpolitik kan upprätthålla en god balans mellan professionellt verksamma och ideellt engagerade kulturskapare inom resp. konstområde.

DIGITALISERING

Vi ser positivt på att digitaliseringen lyfts specifikt i planen och att ett arbete pågår med en regional digitaliseringsstrategi som ska kopplas till den regionala utvecklingsstrategin. Som vi påpekar nedan under rubriken "Ekonomiska villkor och upphovsrätt" måste upphovsrätten uppmärksammas i sammanhanget. I avsnittet på sidan 12 noterar vi följande skrivning: "Rollerna som producent och kreatör, konsument och aktiv deltagare, professionell och amatör flyter samman." Detta är i KLYS ögon ett påstående som i en kulturplan behöver utvecklas och problematiseras mer än att låta det stå okommenterat som nu. Vad avser regionen med denna skrivning, och vilken hållning har regionen i saken?

Vi vill dessutom anmärka på den vagt formulerade utvecklingsinsatsen för digitalisering (s.14). Den kunde formuleras tydligare med några konkreta förslag, annars är det mer en vision än insats.

ARRANGÖRSKAP

Avsnittet om arrangörskap (s.13) är generellt formulerat, men utförligt och vällovligt. Vi värdesätter att regionen har som planerad utvecklingsinsats att "lyfta och synliggöra arrangörernas betydelse för den kulturella infrastrukturen", men tycker att insatsen kunde vässas ytterligare och handla om bl.a. konkreta stödformer med finansieringsökning under planperioden.

Det vore dessutom bra om regionen till slutversionen av kulturplanen genomarbetar detta avsnitt i relation till hur skrivningar om arrangörskap formuleras i avsnitten om dans, musik och teater. (Se vidare i avsnitten 7.1 och 7.2 nedan.)

BARN OCH UNGA

I avsnittet om barn och unga på sidan 15 saknar vi någon utvecklingsinsats som konkret lyfter de professionella kulturskaparnas roll i kultursatsningar för barn och unga i regionen. Avsnittet som helhet blir vagt i våra ögon, när sådant som tillgång till kultur och möjligheter till egna upplevelser och eget skapande lyfts utan att koppla detta till professionellt skapad kultur och att konstnärlig kvalitet är viktigt även inom kultur för barn och unga.

KULTUR SOM HÄLSA

Vi ser mycket positivt på att regionen i kulturplanen så ingående beskriver samverkan mellan länets kultur och hälso- och sjukvården. Här är utvecklingsinsatserna många och konkreta. När det gäller skrivningen om kvalitetssäkring av aktiviteter, program och koncept (s.18) kunde det påpekas att professionella kulturskapare med sin konstnärliga specialistkompetens vore utmärkta för uppdraget. Likaså bör utvecklingsinsatsen "Skapa former för konst..." poängtera att det handlar om interaktion mellan både *professionella kulturskapare*, konst, vårdtagare och personal.

EKONOMISKA VILLKOR OCH UPPHOVSRÄTT

När det gäller ekonomiska villkor för professionella kulturskapare nämns i avsnittet om Bild och form med all rätt bl.a. MU-avtalet för bild- och formkonstnärer, samt i litteraturavsnittet påpekas att regionens resurscentrum ska följa Författarförbundets arvodesrekommendationer. Det bör dock tilläggas i kulturplanen att andra kulturskapargrupper omfattas av kollektivavtal och/eller andra avtal och arvodesrekommendationer/minimnivåer, som också ska respekteras i det offentligt finansierade regionala kulturlivet, jämför KLYS och våra medlemsorganisationers rekommendationer. I sammanhanget är det värt att upprepa vikten av att regionen värnar om att följa gängse regler för upphovsrätt i all offentligt arrangerad kultur. Upphovsrätten bör lyftas i avsnittet om digitalisering (s.12-13) och inte minst i regionens kommande digitaliseringsstrategi.

Vi anser att villkoren för konstnärligt skapande bör lyftas mer konkret i ett eget avsnitt om professionella kulturskapare. Där bör finnas en skrivning om att nivån på ersättningen till yrkesverksamma kulturskapare är en viktig del för att möjliggöra för dem att bo kvar i länet och att försörja sig på sitt yrke. Som generella riktlinjer för länets kulturliv bör det påpekas att ersättningar självklart inte ska gå under gällande kollektivavtalsnivåer, även om den som beställer arbetet inte omfattas av dessa.

KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR

KLYS välkomnar kulturplanens tydliga redogörelser för kulturella och kreativa näringar (KKN), och att det finns ett eget avsnitt i planen om detta. Kanske kunde planen bli ännu bättre om regionen tydligare beskriver hur balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet. Planen borde också innehålla mer information om hur den regionala kulturpolitiken relaterar till andra politikområden och näringar, och till regionens generella utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar.

Vi ser vissa risker i avsnittet om kultur som näring, eftersom de flesta åtgärderna handlar om olika bidrag, vilket – utan kompletterande skrivningar om vad det ger tillbaka – kan förstärka bilden av kultur som tärande för samhället.

Utvecklingsinsatserna i avsnittet om kultur som näring (s.22) kunde gott vara fler och mer konkreta. Nuvarande skrivningar, så som "stötta utvecklingen" av KKN, är allt för vaga och skulle tjäna på att preciseras mer, framförallt utifrån vad som skrivs i brödtexten om sådant som FilmPool Nord och BD Pop. Som en jämförelse är redogörelserna i avsnittet om kultur som hälsa (s. 18-19) fler och mer konkreta.

KLYS kommentar och förslag:

- Betona i högre grad skillnaderna mellan yrkesverksamma och amatörer.
- Lyft professionella kulturskapare som kollektiv i ett konstområdesövergripande separat avsnitt, som redogör för regionens konstnärspolitiska insatser och dialogarbete när det gäller de yrkesverksamma. (Jfr förslagen ovan om avsnitt om konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet m.m.)
- Kartlägg länets professionella kulturliv och jämk med ev. KKN-kartläggning. Lägg detta till utvecklingsinsatserna på sidan 14 (eller i ett nytt avsnitt om de professionella kulturskaparna).
- Lyft kompetensutveckling för professionella kulturskapare i ett samlat avsnitt i planen. Antingen som

- ett underavsnitt på sidorna 11-14, eller i kompletterande avsnitt om professionella kulturskapare.
- Utveckla skrivningarna om samspel mellan professionell och ideell kulturverksamhet; mellan kulturföreningar och kulturinstitutioner” (s.13) inom resp. konstområde.
  - Lyft upphovsrätten i avsnittet om digitalisering och digitaliseringsstrategin.
  - Utveckla citat på sidan 12: ”Rollerna som producent och kreatör, konsument och aktiv deltagare, professionell och amatör flyter samman.” Vilken hållning har regionen i saken?
  - Konkretisera utvecklingsinsatsen för digitalisering (s.14).
  - Komplettera avsnittet om barn och unga (s.15) med skrivningar om professionella kulturskapares roll och konstnärlig kvalitet i kultursatsningar för barn och unga i regionen.

7 Synpunkter gällande de specifika konstområdena

7.1 Dans- och teaterverksamhet (s. 36-37 och 54-57)

KLYS och Teaterförbundet välkomnar den utförliga genomgången av alla länets verksamheter på dans- respektive teaterområdet. Vi vill dock påpeka att scenkonstområdet skulle bli mer överskådligt om regionen samlade teater, dans och musik i ett och samma avsnitt, t.ex. i den ordningsföljden. Det vore bl.a. logiskt för utvecklingsinsatser som gemensamt gäller teater- och dansområdet.

Bra att regionen på sidan 11 uppmärksammar den problematik som är synnerligen kännbar på scenkonstområdet – att kulturinstitutionerna har svårt att upprätthålla och utveckla verksamheten eftersom uppräknings av medel inte sker i samma takt som löne- och prisökningar.

DANS

Vi värdesätter regionens många satsningar på dansen som konstform; att det finns en regional danskonsulent och ett uttalat interregionalt arbetsfält för dansen, att det ska skapas kommunala dansresidens, samt att det bildats ett regionalt dansråd som ska ta fram en långsiktig handlingsplan för dansen i regionen. KLYS och Teaterförbundet ser fram emot att ta del av denna plan framöver. Det är också mycket positivt att regionen så konkret i planen lyfter dansen som konstform i satsningarna på kultur i vården. (s.18)

TEATER OCH DRAMATIK

Något vi noterar är att utvecklingsinsatserna för professionell teater i Norrbotten är vagare och mer generella än för dans- respektive musikområdet, där mer sakspecifika insatser lyfts. Teateravsnittet utgörs dessutom främst av en genomgång av regionens institutioner, medan både musik och framförallt dans beskrivs mer mångbottnat och analytiskt som konstform.

Vi saknar skrivningar i planen som nämner dramatikeryrket och om regionen avser att göra satsningar som omfattar nyckriven dramatik.

ARRANGÖRSKAP

Det är bra att regionen på sidan 13 specifikt lyfter arrangörers viktiga roll på olika nivåer i regionen för utvecklingen av kulturlivet i stort. Men det vore bra om man till slutversionen av kulturplanen genomarbetar detta avsnitt och jämför hur ev. skrivningar om arrangörskap formuleras i avsnitten om dans, musik och teater.

KOMPETENSUTVECKLING

Det är anmärkningsvärt att regionen inte lyfter kompetensutvecklingsfrågor i teateravsnittet. Som vi skriver i punkt 6 ovan skulle vi gärna se att kulturplanen kompletteras med ett särskilt konstområdesövergripande avsnitt om hur regionen arbetar med kompetensutveckling för professionella kulturskapare under planperioden. Särskilt då kulturell infrastruktur är ett fokusområde för planperioden.

KLYS kommentar och förslag:

- Samla scenkonsten, dvs. teater, dans och musik, i ett och samma avsnitt, t.ex. i den ordningsföljden.
- Konkretisera om möjligt utvecklingsinsatserna för teaterområdet.

- Lyft ev. insatser för kompetensutveckling på teaterområdet.

7.2 Musikverksamhet (s. 50-53)

Det är glädjande att kulturplanen tar upp och definierar problematiken med sviktande resurser i arrangörsledet. Ett vikande engagemang från ideella arrangörsföreningar och knappa ekonomiska resurser identifieras som problematiskt. Det är dock nedslående att kulturplanens förslag på lösningar endast utgörs av utbildningsinsatser för att "stötta, stärka och utveckla konsertarrangörer och därigenom verka för en förnyring inom arrangörsområdet". Det troligt att sådana insatser blir verkningslösa om inte dessa möts av ökade ekonomiska resurser. Om ökade ekonomiska bidrag tillförs arrangörsföreningar från regional nivå kan det innebära viktiga incitament till motsvarande resursökning från kommunal nivå.

Ökade ekonomiska resurser i arrangörsledet kommer också att ha positiv effekt för frilansande musiker. Nätverkande, projektutveckling och entreprenörskap i all ära, men aktiva och resursstarka arrangörsföreningar är en förutsättning för ett rikt regionalt utbud av musik. Det kommer både länets publik och det fria musiklivet till godo.

Regionen gör enligt vår uppfattning korrekta analyser om svårigheterna för frilansare, men definitionerna av frilansande musiker sviktar lite. Som vi påpekar ovan i avsnitt 3 motsätter vi oss bestämt den definition av frilansare som regionen benämner "semiprofessionella musiker". Antingen är man professionell eller inte. Däremot kan det vara skillnad i anställningsgrad som i fall med halvtidsanställda professionella ensembler. Vi ser vad regionen vill säga med sin beskrivning av musikers verksamhet i länet, men vi vill understryka att allt yrkesutövande i sig utförs på professionell basis, och allt övrigt är på amatörbasis. Några gråskalor finns inte här och ska enligt vår mening inte konstrueras begreppsligt i kulturplanen.

I skrivningarna om musikutbildningar gör regionen rätt analys av kombinationstjänster.

KLYS kommentar och förslag:

- Definitionerna av frilansande musiker sviktar lite.
- Stryk begreppet "semiprofessionell". Antingen är man professionell eller inte.

7.3 Läs- och litteraturfrämjande verksamhet (s. 28-31)

KLYS och Författarförbundet välkomnar Region Norrbottens uttalade ambitioner att utveckla litteraturen som konstform och stärka den regionala litterära infrastrukturen, men vi vill påpeka att i detta förslag till kulturplan samlas biblioteksverksamheten och den läs- och litteraturfrämjande verksamheten under samma rubrik; så var inte fallet i förra kulturplanen. Det är viktigt att regionen i sin plan signalerar tydligt att litteraturen är just en självständig konstform som i allra högsta grad även har ett liv utanför biblioteken.

På sidan 28 står det: "Barn och ungas eget skapande och möjlighet till kulturella uttryck är ett prioriterat område. Regionbiblioteket driver tillsammans med kommunerna webbplatsen Polarbibblo.se, en plats där barn får uttrycka sig genom bild, skrift och läsning. Webbplatsen används även som ett verktyg av pedagoger inom skolarbetet."

Vår kommentar: I ljuset av den förra kulturplanen undrar vi om ovanstående är den enda satsningen på barn och unga. I förra planen står det nämligen: "Även andra resurser kan knytas till litteraturrekurscentrum, såsom pedagog för barn och unga". Att inrätta en litteraturpedagog för barn är en god idé som sedan denna skrivning gjordes fortfarande inte har tillämpats.

När det gäller läs- och litteraturfrämjandearbetet överlag ser vi gärna att regionens fokus på barn och unga inte sker på bekostnad av satsningar på litteratur och läsande även för andra ålders- och målgrupper.

Vidare står det på sidan 28-29: "Berättelser, dikter och andra verk skickas in av barn från hela landet [...] och publiceras av redaktörer vid folkbiblioteken. På webbplatsen Norrbottensförfattare.se presenteras litteratur

och författare från länet. Detta för att öka kännedomen om Norrbottens författarskap och locka fler att läsa norrbottnisk litteratur. Ett arbete pågår med att överföra författarporträtten till Bibblo.se och på så sätt.”
Och:

”Resurscentrum för litteratur är ett nav i det litterära Norrbotten och syftar till att lyfta litteraturen som konstform och att underlätta författarskap, utgivning av litteratur och litteratursamverkan i länet. Ett särskilt fokusområde är att arbeta med att synliggöra och möjliggöra mer litteratur från Norrbotten på nationella minoritetsspråk och urfolksspråk. Detta sker genom en webbplats”.

Vår kommentar:

Det är bra att även litterära översättare nämns i litteraturavsnittet, men det är genomgående inte helt klart i kulturplanen vad som menas med ”författare”. Det märks inte minst med den i avsnittet flera gånger återkommande idén om att upprätta och utveckla en webbplats för norrbottniska författare. Resurscentrum har enligt uppgift själva inte kunnat svara på frågan om vilka författare som tillåts utrymme på hemsidan; några uppställda kriterier på professionalitet och kvalitet lyser med sin frånvaro och man skulle kunna befara att Region Norrbotten därmed inte förmår skilja på professionellt litterärt verksamma personer och amatörer, dvs. de som har skrivandet som en hobby/bisyssla vid sidan av andra yrken. KLYS och Författarförbundet efterlyser i planen förtydligande skrivningar om arbetet för att främja professionalitet och kvalitet.

På sidan 29 står det: ”Resurscentrum för litteratur följer Författarförbundets arvodesrekommendationer vid ersättning till författare med flera för framträdanden i Resurscentrums regi”.

Vår kommentar:

Vi välkomnar denna skrivning även om det torde vara självklart att en sådan organisation som Resurscentrum ska efterleva rekommendationerna. Vi vill understryka att våra arvodesrekommendationer är minimirekommendationer, och att vi hoppas att regionen och Resurscentrum håller sig till generellt högre nivåer. Det bör i sammanhanget påpekas att Resurscentrum självt skriver på sin hemsida att man inte förmedlar några uppdrag (utan hänvisar till Författarcentrum). Vi vill tillägga att Resurscentrum, med sin viktiga roll som ”litterärt nav” i Norrbotten (så även gärna tillsammans med regionbiblioteket), bör arbeta för att även andra uppdragsgivare ska betala avtalsenligt. Det vore önskvärt med en skrivning om detta i avsnittet.

När det gäller utvecklingsinsatserna på litteraturområdet för perioden 2018-2021 borde regionen aktivt inkludera författare och litterära översättare i arbetet och akta sig för att i för hög grad förlita sig på passiva åtgärder, så som ”digitala lösningar”; det vill säga upprätta en webbplats som en av få åtgärder under kulturplanens fyra år. Det riskerar bli verkningslöst i förhållande till regionens höga ambitioner för litteraturutvecklingen under planperioden.

KLYS och Författarförbundet föreslår att följande formulering läggs till bland insatserna: ”Stödjande insatser för hur professionella författare och översättare kan medverka med sin yrkeskunskap i olika sammanhang mot avtalsenlig ersättning.” Vi hoppas att den regionala kulturförvaltningen och Resurscentrum löpande tar intryck av regionens yrkesverksamma författares och översättares synpunkter och använder deras specialistkompetens på området i utformningen av strategier och insatser för litteraturen och läsfrämjandet i Norrbotten under kommande planperiod. Bland annat i dialogarbetet med den formaliserade samrådsgruppen för professionella kulturskapare.

Vi vill för övrigt betona vikten av att insatserna för litteraturen sprids och fördelas geografiskt i länet.

KLYS kommentar och förslag:

- Separera litteratur- och biblioteksavsnitten för att betona arbetet med litteratur som konstform.
- Tydliggör skillnader mellan professionellt litterärt verksamma personer och amatörer, och beskriv närmare arbetet för att främja professionalitet och kvalitet på litteraturområdet.
- Komplettera planen med skrivning om att resurscentrumet bör arbeta för att även andra uppdragsgivare i regionen ska betala avtalsenligt.
- Komplettera insatserna med följande formulering: ”Stödjande insatser för hur professionella författare och översättare kan medverka med sin yrkeskunskap i olika sammanhang mot avtalsenlig ersättning.”

7.4 Bild och form (s. 32-35)

Bild- och formkonstnärer är en av de konstnärliga yrkesgrupper som har absolut lägst inkomster. Medianinkomsten för bild- och formkonstnärerna i Norrbotten är 12 584 kronor, trots att många har långa akademiska utbildningar. Siffran kan jämföras med den genomsnittliga månadsinkomsten i länet som enligt SCB var 24 937 kronor (2014)¹; alltså halva medianinkomsten.

Fler än fyra av tio yrkesverksamma bild- och formkonstnärer i Norrbotten uppger att de måste brödjobba med annat än den konstnärliga verksamheten för att kunna försörja sig. 34 procent av konstnärerna i regionen uppger att de tvingats tacka nej till att medverka i en utställning för att ersättningen och villkoren varit så dåliga att de inte har haft råd att medverka, och 63 procent svarar att de vid utställningar inte fått utställningsersättning enligt MU-avtalet.²

De senaste årens expansion av bild- och formkonstområdet i regionen med permanentandet av Konstmuseet i Norr, Resurscentrum för konst och Havremagasinet i Boden är en positiv utveckling. Det är bra att regionen tillämpar enprocentsregeln sedan 2013 (s. 32), och att det planeras stöd till den kommunala nivån. Regionens resurscentrum är ett föredömligt exempel med sin verksamhet som inkluderar uppdragsförmedling, utställningsmöjligheter och fortbildningar. Det är utmärkt att resurscentrumet har gett MU-avtalet en central plats i sin verksamhet.

KLYS kommentar och förslag:

KLYS och KRO föreslår att Region Norrbotten i kulturplanen skriver in att den ska:

- Utarbeta en bild- och formkonststrategi/handlingsplan med konkreta förslag på hur bild- och formkonstnärers arbetsvillkor ska förbättras, i dialog med länets bild- och formkonstnärer och dess organisationer.
- Verka för att bild- och formkonstkonstnärer ska erhålla MU-avtalets utställnings- och medverkansersättning, inklusive ersättning för sin arbetstid, när de ställer ut i regionen. Här behövs samverkan och en plan för att MU-avtalet ska implementeras på regional såväl som kommunal nivå.
- Budgetera för en MU-avtalspott till vilken mindre arrangörer i regionen kan söka medfinansiering för att konstnärerna ska få MU-avtalsenliga ersättningar inklusive ersättning för konstnärernas arbetstid. Regionen bör erbjuda sina och kommunernas kulturpolitiker, tjänstemän, utställningsarrangörer och konstnärer en workshop om MU-avtalet, åtminstone vartannat år. Regionen bör även årligen redovisa hur MU-avtalet har implementerats.
- Utarbeta metoder/riktlinjer i dialog med regionens kommuner för hur arbetet med enprocentsregeln i stadsplaneringen ska gå till, vilket även kan säkra hög kvalitet genom att den konstnärliga sakkunskapen tas tillvara i hela planerings- och projektcykeln. Region Norrbotten säkerställer kompetens och resurser för att kunna vara ett stöd till kommunerna i att utveckla riktlinjer och metoder för implementeringen av enprocentsregeln. Region Norrbotten årligen redovisar för när och hur enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning har tillämpats i länet och arbetar aktivt med att synliggöra de offentliga konstverken.
- För en könsuppdelad statistik avseende inköp av konst och offentliga uppdrag, fördelning av stipendium och utställningar etc.
- Utveckla kompetens- och resurstöd för att underlätta för kommuner att integrera konsten och kulturen i samhällsplaneringen (exempelvis cultural planning).

1

http://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Publikationer/PDF/Knamnden_Rapport_Konstnarernas_Inkomster_Webbversion_2016_12_20.pdf

² http://www.kro.se/sites/default/files/Stora_konstnarsenkaten_maj_2014_Utsikt_fran_ateljerna.pdf

7.5 Filmkulturell verksamhet (s. 38-39)

KLYS och Oberoende Filmars Förbund (OFF) ser att mycket görs för både unga filmare, professionella filmare och för att visa film för länets invånare genom en rad spännande festivaler med olika inriktning. Vi ser positivt på samarbetet med Västerbotten och samiska filmcentret. En uttalad strategi och uppföljning på jämställdhetsområdet ser vi också positivt på. Planen att tillgängliggöra regionalt producerad film för invånarna, kan bli något som överbryggat regionens stora fysiska avstånd. Detta väcker dock frågan hur filmare ska ersättas för sina verk om dessa tillgängliggörs på en regional VOD-tjänst.

Vi saknar planer på en översyn av hur de regionala medlen fördelas, och hur maktpositioner kring denna fördelning roterar regelbundet, för att undvika jäv och maktkoncentration över tid. Som exempel sitter Filminstitutets konsulenter på tre till max fem år. Regionala filmkonsulenter sitter ofta obegränsat och Norrbottens region förfogar över i Sverige relativt stora medel. Det är därför oerhört viktigt att bedömarkompetensen hålls färsk och varierad, och att bedömares mandatperiod är begränsad, eller att bedömningen görs av oberoende referensgrupper.

Utvecklingsinsatserna som Norrbotten presenterar i sin kulturplan är lovande, men också mycket luddiga och vi ser gärna att de konkretiseras och förtydligas så att vi filmare har möjlighet att använda oss av de medel som finns. T.ex. kan "integrationsarbete" betyda väldigt olika saker. Vem ska integreras och i vad? Är det äldreboenden, asylsökande eller funktionsnedsatta som åsyftas? Ska de göra film själva eller se film? Eller ska Norrbotten integreras i resten av Filmsverige? Fina formuleringar blir lätt innehållslösa om de är för övergripande och KLYS och OFF ser behov av förtydliganden i planen för att alla ska veta vad regionens medel ska gå till och vilka som kan söka, för vad.

KLYS kommentar och förslag:

- Vi saknar planer på en översyn av hur de regionala medlen till film fördelas, och hur maktpositioner kring denna fördelning roterar regelbundet.
- Konkretisera utvecklingsinsatserna för filmen.

8 Sammanfattande synpunkter

Det bestående intrycket av Region Norrbottens förslag till ny kulturplan för 2018-2020 är att planen är omfattande, ambitiös och välskriven. KLYS sätter stort värde på att de yrkesverksamma kulturskaparnas perspektiv och villkor i regionen lyfts genomgående och tydligt, och att regionen tar fasta på både konstnärliga och näringspolitiska perspektiv. Det finns i planen en bra balans mellan aspektpolitik och kulturpolitik, samt mellan visioner och den regionalpolitiska verklighetens förutsättningar bakom förslagen till insatser.

Planen skulle emellertid tjäna på att ännu tydligare än nu göra åtskillnad mellan yrkesverksamma och amatörer, och lyfta de professionella kulturskaparna som kollektiv i ett konstområdesövergripande separat avsnitt som redogör för regionens konstnärspolitiska insatser och dialogarbete när det gäller de yrkesverksamma i Norrbotten. I ett sådant avsnitt skulle regionen kunna tydliggöra sin syn på bl.a. konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till principen om armlängds avstånd.

KLYS välkomnar att kulturell infrastruktur är regionens fokusområde för planperioden. Vi värdesätter att regionen i denna kulturplan presenterar ett så lättillgängligt och överskådligt upplägg med konkreta utvecklingsinsatser för varje verksamhetsområde, samt en så utförlig genomgång av den kulturella infrastrukturen; avsnittet bör helst kompletteras med ett stycke om kompetensutveckling för kulturskapare. Somliga utvecklingsinsatser tycker vi formuleras vagt och kunde gott konkretiseras mer; t.ex. kortfattade praktiska förslag för själva genomförandet. Oavsett kommande årliga planrevideringar eller särskilda handlingsplaner borde Norrbottens regionala kulturplan i högre grad kunna peka ut mer specifika åtgärder när det gäller vissa föreslagna insatser – annars är det frågan om visioner och inte insatser i sig.

Det vore önskvärt med en mer ingående redogörelse i planen för dialogarbetet med länets yrkesverksamma kulturskapare, kanske en lista över vilka möten som genomförts, såväl konstområdesövergripande som inom varje verksamhetsområde. KLYS tar gärna del av en konkret kartläggning av regionens professionella kulturliv och hur dess olika aktörer samspelar med det professionella kulturlivet utanför de regionala institutionerna, och tar intryck av kulturskaparnas erfarenheter.

KLYS värdesätter den givande dialog som vi hittills haft med Norrbottens kulturförvaltning och ser fram emot fortsatta samtal om kultur- och konstnärspolitiska frågor, både med tjänstemän och politiker. Vi vill slutligen tacka Region Norrbotten för att vi getts tillfälle att ta del av remissutgåvan av den kommande kulturplanen och att inkomma med detta yttrande.

För KLYS,

Carl Liungman
Regionalpolitisk sekreterare

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmarens Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se